

פצוץ קשה

איש-צוות הצפלין, אחד מ-63 הניצולים בתאונה שבה ניספו 34 איש, מובל עלידי מתנדב וסבל של חברת הצפלינים. רובם של הניצולים סבלו מכוויות קשות. כימעט כולם היו אזרחים גרמניים.

שה מגדולי העיתונים בגרמניה — אחד מהם שני אולשטיין. כל עיתון שלה כתב ואני הייתי נציגו של אולשטיין".

על פוראיה ארץ־ישראל ממעון הצפר מספר פרווייז: "ארץ־ישראל נואה המעלה עוד יותר קטנה מה שחשבו עליה תמיד. את כל מה שהיה אז חד־רה ראני בתוך נגודה קטנה בתוך

וכך הפכה המצאתו של היהודי מגרמניה להישג גדול של המוח הגרמני' כפי ש' הגרמנים כינוה'."

על טיסתו בצפלין בשמי ישראל מספר פון-וייזל: „באתי לארץ ב־1922 ומאז 1924 הייתי הכתב במיזרח-התיכון של רשת עיתוני אולשטיין, ההוצאה לאור הגדולה בגרמניה שבעליה היה יהודי.

"כל שנה הייתי נוסע לחדושיים לגרמניה" נזכר ד"ר פוןווייזל, "כדי למסור דיווחים ישירים על המתרחש. ב-1929 הייתי בגרמניה בדיוק כשתוכנן גנה הנסיעה של הצפלין למיורח-ההיי-כון. הוצאות הנסיעה מומנו עליידי שלו-

בגיל 76, כמנהלו הרפואי של הסנטוריום לחולים כרוניים בגדרה, נזכר בזה-ראות החלומות נגד עישון שהיו בצ"פליין. "ארתור קטל היה מעשן סיגריות בשרשרת. כשהיה עליו פעם לטוס בצפליין במרמיה לארצות-הברית, הפסיק לעשן שבו קודם כדי להיגמל ולא להדליק בטעות סיגריה בספינת-האוויר".

הממציא, בן

הסוחר היהודי

ד"ר פון־לייז מוסיף ומטיל עוד ספק, והמעם באבהותו של צפלין, הגראף המצמאי, על מצאתו. "ספינת האוויר נקראה אמנם צפלין", מספר היה דוקטור. "אבל המציא אותה יהודי פשוט בשם שורץ. דויד שורץ. שורץ היה בנו של סוחר־עצים יהודי בגרמניה. ב־1860 הוא עיבד תכנית לפיה יבנו ספי-

המלצ'א

המלצ'א

הגראף צפלין ה' אגדתי שכונה "ה-רוזן המטורף", ממציא ספינת האוויר. יש טוענים שהממציא האמיתי היה יהודי.

תתף בשלוש מלחמות: מלחמת-האזר-
חיים האמריקאית (1863), המלחמה בין
המדינות הגרמניות (1866) והמלחמה בין
גרמניה וצרפת (1870). במשך עשרות
שנים פעל למען הגשמת רעיונו: להקים
צי של מיליטרגאזים מעופפים, בצורך
סיאטרים ענקיים, שיעבירו נוסעים למר-
חקים של אפרי קילומטרים.

כאשר נפטר גראף צפלין עצמו ב- 1917, כבר הפך שמו לשם-דבר. השם צפלין זרע בהלה בין מיליוני תושבי לונדון, כאשר המטירו ספינות-האוויר פצוצות על ערים במלחמת-העולם, מפ- רעה ל"בלוי". שאירע צבור 23 שנים. אחר המלחמה נאסר על גרמניה לבנות צפלינים, והצפלינים הקיימים הופ- קו כשלל על-ידי המנצחים. כימעט כלם ניספו בתאונות מרשימות.

אולם הגרמנים לא יכלו לחדול מן המיפּעל, שעליו היתה גאווה. הם התחילו שוב לבנות צפלינים, והמישטר הנאצי דירבן את בנייתם. בשנות השלושים טסו הצפלינים בשמי העולם, עברו גם על פני ארץ־ישראל.

הצפלין טס במהירות של כ־100 קמ"ש, והנוסעים שכנו ממחת לביטנו, בתא גדול ומרווח, שהיה מצויד בכל המותרות. היה נדמה שהוא יתחרה בהצלחה במסופים, שלא היגיעו אז למהירות הרבה יותר גדולה, ושראו פחות בטוחים. תיקוהו זו מתה סופית באותו יום, במלחמה הנחיתה של לייקהורסט. 75 ק"מ מדרום לאי מאנהאטן, כאשר התפוצץ סיגמרה אלמוניגיום האדיר.

צפלין בשמי

ארץ-ישראל

יש רק אדם אחד בישראל המוסר
מך להביע דיעה על תעלומת הת-
אונה ההיא.

ד"ר וולפגאנג (בנימין זאב) פון ווילז
היה בשנות ה־30 עיתונאי בעל שם ער-
למי. הרוסא היודי מוינה, בעל תואר
האצולה האוסטרי, עבד לפני עלות היט-
לר לשילטון בגדולי העיתונים הגרמניים,
בדז פעילותו כמנהיג המפלגה הרייז-
יוניסטיט. (פעם, כשנעדר זמנה מארץ-
ישראל, ביקש מצעיר בלתי ידוע, עולה
חדש מהונגריה, למלא את מקומו במשך
זמנה. הצעיר שלח את כתובתו לגר-
מניה, הפך כן לילל לכוכב בינלאומי.
שמו היה אחר כך מסטלר.)

פּוֹדְיוּזִיל הִרְבֵּה לִנְסוֹעַ וּלְסוּס. בִּין הַשָּׂר טַס גַּם בִּסְפִינּוֹת-הָאווִיר, הַשְׂתַּתָּה בְּטִיסָה שְׂבִיעַ צִפְלִין בְּשֵׁם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. הַשְׂבִּיעַ שָׂוָה כֹּתֵב "הַכֶּתֶם: הַזֶּה" עִם פּוֹדְיוּזִיל. מְדוּחַ הַכֶּתֶם: "אֲנִי נוֹטֵה לְהַטִּיל סֶפֶק בְּכִסְפּוֹר הַסִּנְטִסְדִּיר הַחֹדֶשׁ עַל פִּצּוֹן הַצִּפְלִין, אֲמַר דָּר' פּוֹדְיוּזִיל, "עַל הַכֵּל הַזֶּה רִיר חָפֵה תִמִּיד סִכְנָה שֶׁל הַתְּפוצוֹת וּדְלִיקָה. הוּא הִיָּה מֵלֵא בְּגוֹדִלְקִי וּאִפְּיִלוּ בְּדֵל סוֹגֵרִיָּה יִהְיֶה יָכוֹל לְגַרְסוֹ הַתְּפוצוֹת." דָּר' פּוֹדְיוּזִיל הִמְשֵׁשׁ עֲדִינוּ כִּיּוֹם.

ברכה מיברק הברכה שנשלח מהצפילון המרחף מעל ת"א. הרחובות המואז מחוגגי העדלידה.

נות ממולאות גז שתשמשנה להסעת אני-
שים באוויר. לפי תוכניתו של שורץ
היה גוף הספינות צריך להיות עשוי
אלומיניום ולא בד. צפלין בנה את
הספינות מלדל מצופה בד וזה מה ש-
שה אותן דליקות כל־כך.

„שורץ עצמו ניספה בניסוי הראשון
שערך עם הדגם שלו. אשתו מכרה את
ההוכות לפיתוח ההמצאה לגראף צפלין,

A black and white photograph showing a group of people, mostly women in long dresses and hats, standing on a pier or walkway overlooking a body of water. The scene is crowded, with many figures visible in the background.

כך זה התחיל

כך זה התחיל
הראשון ב-1900. הצפילן היה מוצא מתוך אולם ענק שצף על פני האגם. בכל המראה היה פיתחו של האולם נמשך עלידי סירות לכיוון המתאים לפי הרוח.

התשוב

החשוד

אריך ספאל, אחד
מצוות הצפלין. לדעת
כותב הספר האמריקאי
החדש, הטמין
חומר נפץ בספינה וגרם
להתלקחותה.

של ביצות. עברנו גם מעל חיפה אבל לא היה מה לראות, העיר היתה ריקה מאדם. לפתע נזכרתי כי פורים חל באותו יום. נכנסתי לקברניט והצעתי לו לעבור מעל תל-אביב כדי שהנוסעים יוכלו לחזות בקרנבל הגדול, העדילידע שנערכה בעיר כל פורים.

הופענו מעל תלאיב בשעה חמש בערך, בעיצומו של מסע העדלדע. ירד-נו נמך מעל האנשים ויכולנו לראות את פניהם המופתעות של החגגים משהתבחנו בנו. האוטומובילים ברחוב התיחילו לצפור צפירות ברכה. האנשים רצו אחריו כאילו חשבו להשיג אותו. מצאנו בספינת-האוויר כמה שקי קונפטי ופוזרנו אותם למלמעלה על התלאיבים החוגגים. כל נוסעי הצפלה הורו כי זאת היתה החוויה הגדולה בכל המסע.